

LAUSUNTO 13.6.2017

Sivistysvaliokunnan kuuleminen

Asia: HE 15/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi

Suomen Psykologiliitto lausuu seuraavaa:

- Oppilas- ja opiskelijahuollon järjestäminen. On erinomaista, että hallituksen esityksessä opiskeluhuollon asema sote- ja maakuntauudistuksen jälkeen on määritelty erittäin hienosti ja tarkoituksenmukaisesti: opiskeluhuollon järjestämisvastuu - psykologit, kuraattorit ja yhteisöllinen opiskeluhoito - jää peruskunnille (s. 572). Tämä mahdollistaa opiskeluhuollon järjestämisen kunnan tarpeisiin parhaiten soveltuvalla tavalla. Yleensä tämä tapa on kunnan ja sivistystoimen oma palvelu, mikä luo parhaat puitteet yhteistyölle opettajien ja rehtorin kanssa sekä asiantuntijatyölle sivistystoimen organisaation tasolla. Tämä on olennaisen tärkeää erityisesti opiskeluhuollon hyvinvointia edistävän ja ongelmia ehkäisevän työn kannalta. Tätä koulu yhteisön ja kunnan sivistystoimen organisaation sisällä tapahtuvaa työtä olisi vaikea, osin jopa mahdoton tehdä maakuntaorganisaatiosta käsin. Näiltä osin hallituksen esitys on siis erinomainen.
- Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon järjestäminen. Yhteistyöhön koulun ja opiskeluhuollon kanssa on kiinnitettävä huomiota, kun terveydenhuollon palvelut siirtyvät maakuntaan, mutta aiemminkin ne ovat tulleet eri hallintokunnasta, mikä ei ole yhteistyön tai tiedonsiirron kannalta ongelma. On hyvä, että hallituksen valinnanvapausesityksessä nämä palvelut jäävät valinnanvapauden ulkopuolelle.
- Sosiaali- ja terveysalan koulutuksen ja tutkimuksen rahoitus, ns. EVO-rahoituksen jatko ja terveydenhuollon ammattilaisten koulutus sosiaali- ja terveydenhuollon laitoksissa. Koulutuksen riittävyys sosiaali- ja terveydenhuollon ammatteihin.

Psykologit tulee ottaa huomioon EVO-rahoitusta mahdollisesti korvaavassa rahoitusmuodossa sekä perustutkintoon kuuluvan työharjoittelun että erikoistumiskoulutusten osalta. Psykologien perustutkintoharjoittelu ja erikoistumiskoulutus on rahoitettava yhteiskunnan toimesta vastaavalla tavalla kuin lääkäreidenkin. Perustutkintoharjoittelun osalta asia koskee myös puheterapeutteja.

Psykologien harjoittelusta säädetään asetuksessa, mutta psykologit ovat eriarvoisessa asemassa muihin terveydenhuollon ammattikoulutuksiin, koska psykologit (ja puheterapeutit) ovat olleet EVO-rahoituksen ulkopuolella. Tämä on johtanut vaikeuksiin saada harjoittelupaikkoja ja valmistumisen hankaloitumiseen. Uudessa maakuntamallissa pitää varmistaa riittävä

psykologiharjoittelijoiden vakanssimäärä ja tasa-arvoinen kohtelu suhteessa muihin yliopistollisiin terveydenhuollon aloihin.

Psykoterapeuttikoulutus on siirrettävä erikoistumiskoulutukseksi - samaan tapaan kuin erikoispsykologikoulutus jo nyt on -, jolloin se tulee erikoistumiskoulutuksen hintakaton ja ylläolevan EVOa vastaavan rahoituksen piiriin. Asia hoituu muuttamalla yliopistojen erikoistumiskoulutusta koskevia säädöksiä siten, että psykoterapeuttikoulutus katsotaan erikoistumiskoulutukseksi, jota se faktisesti onkin, eikä sitä pidetä kategoriassa "täydennyskoulutus", jossa mitään hintakattoja ei ole ja koulutettava maksaa kaikki koulutuksen ja koulutushallinnon kulut. Psykologien osalta koulutusmäärät ja työvoiman tarve ovat tasapainossa, tarvetta lisäaloituspaikkoihin ei ole. Puheterapeuteista sen sijaan on pulaa, ja logopedian alalla sisäänottomääriä tulee kasvattaa.

- Tietojen saannin turvaaminen nuoria koskevassa moniammatillisessa työssä. Lähtökohtaisesti tietojen siirto viranomaisten välillä tapahtuu nuoren/hoitajan luvalla, ja näin tulee ollakin. Lastensuojelulaki velvoittaa lastensuojeluilmoituksen tekemiseen huolen herätessä, ja perusopetuslaki sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaki mahdollistavat välttämätöntä tiedonsiirtoa. Teknistä tiedonsiirtoa ehdottomasti ajankohtaisempi ja suurempi kehittämiskohde ovat toimivat yhteistyökäytännöt sekä käytössä ja olemassa olevan tiedon arviointi ja käyttäminen.
- Koulutuksen näkökulma lastensuojelussa, toiminta koulukodeissa ja sairaalakoulujen toiminta. Lasten ja nuorten (aiemmin kehitys- ja kasvatuspsykologian) erikoispsykologikoulutusten suorittaneille on syytä saada pätevyys antaa Kelan vaativaa lääkinnällistä kuntoutusta.
- Vankiloissa annettava tuki ja koulutus osana moniammatillista toimintaa vankien parissa. Vankeuslain tarkoittamien psykologipalvelujen pitäminen osana vankeinhoidon toimintaa ja organisaatiota on olennaisen tärkeää. Suomen Psykologiliitto pitää tärkeänä, että vankiloissa toteutetaan uusintarikollisuuteen kohdennettua kuntoutusta, että tämä kuntoutustyö pohjautuu tutkittuun tieteelliseen tietoon ja että sitä toteutetaan asiantuntijoiden toimesta hyvien käytäntöjen mukaan. Vankilapsykologien nykyisen laajuinen työpanos on tässä työssä keskeinen. Psykologeilla on myös tärkeä merkitys muun henkilökunnan tukena ja konsultaatikumppanina sekä kehittämistyössä. On siten välttämätöntä, että vankilapsykologit jatkavat Rikosseuraamuslaitoksen alaisuudessa työskentelyä vähintään nykyisen kaltaisin resurssein ja työnkuvin. Tämä hyödyttää parhaiten niin Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiota, vankiasiakkaita, työntekijöitä kuin Vankeuslain ja rikosseuraamusalan tavoitteita, ja näin ollen viime kädessä myös koko yhteiskuntaa.

SUOMEN PSYKOLOGILIITTO

Annarilla Ahtola
puheenjohtaja